

TILGIVELSE

De fleste mennesker har oplevet at blive gjort uret eller svigtet. Efter forurettelsen følger spørgsmålet om, hvordan oplevelsen af svigt håndteres. Skal (og kan) forurettelsen tilgives? I så fald, hvorfor og hvordan?

At tilgive er en proces, der på én gang er individuel og 'usynlig', og motiverne bag er svært tilgængelige for andre mennesker samtidig med, at det at tilgive kan få konkret betydning for individets sociale udfoldelse.

I konkrete, sociale situationer kan både moralske idealer og pragmatiske incitament påvirke menneskers navigering mellem tilgivelse, hævn og de mange alternativer derimellem. Ønsket om at gøre det, som i fællesskabet anses som 'det gode', kan ligge til grund for et valg om at tilgive, mens genetablering af social interaktion efter en forurettelse i andre situationer kan være livsnødvendig. Her hænger tilgivelse tæt sammen med forsoning, hvilket igen medfører spørgsmål om tillid. For hvordan kan man vide, om den andens tilgivelse er oprigtig eller være sikker på, at forurettelsen ikke gentager sig? Netop dette spørgsmål behandler Mette Lind Kusk i sin artikel, der tager udgangspunkt i det nordlige Uganda efter mange års krig. Her stoler folk sjældent på løfter om tilgivelse; først når tilgivelse afspejles i folks handlinger og hverdagslig interaktion kan man stole på, at tilgivelse er oprigtig.

At formidle personlige fortællinger om tilgivelse kan være et potentielt effektivt redskab, når forhold skal genoprettes og en fælles hverdag muliggøres. Lotte Meinerts og Julaina Obikas artikel tager os igen med til det nordlige Uganda, hvor de reflekterer over det redigeringsarbejde, der ligger bag et projekt, som har indsamlet og formidlet personers beretninger om tilgivelse. Projektet er et samarbejde mellem forskere og en lydkunstner, og i artiklen beskrives processen omkring at skære kontekst væk. Redigeringsprocessen fokuserer i høj grad på at skabe stemninger og effekter, som kan tiltrække og inspirere lytterne til selv at tilgive. Processen rejser etiske spørgsmål, for hvor meget må man forme et materiale for at skabe effekter? Og hvordan forholder man sig til utilsigtede effekter?

I forsøg på at håndtere en fortid mærket af politisk vold på stor skala er sandhedskommissioner flere steder blevet etableret i kølvandet på politiske transitioner. Folk er blevet opfordret af politikere og aktører i civilsamfundet til at dele deres oplevelser, tilgive og glemme fortiden for at gøre en fælles, fredelig, national fremtid mulig. Men hvilke sociale konsekvenser har det, hvis ønsker om straf eller hævn er udbredte, men ikke tildes nogen plads i håndteringen af fortidige overgreb? Særligt i den sydafrikanske sandhedskommission er tilgivelse ble-

vet italesat som det moralsk gode valg underbygget af den kristne dogmatik. Christian Gade stiller sig i sin artikel kritisk overfor måden, hvorpå tilgivelse blev italesat i kommissionens arbejde. Med eksempler fra høringer diskuterer han, hvorvidt kommissærerne lagde pres på og gik i rette med ofre, der ikke gav udtryk for, at de kunne tilgive.

I situationer, hvor overgreb er blevet begået på større skala, er det ikke blot regeringer, der involverer sig i arbejdet med forsoning. NGO'er og kulturelle og religiøse institutioner engagerer sig ligeledes i arbejdet med at genoprette interaktion mellem stridende parter. Ane Marie Nord udforsker i sin artikel betydningen af en kristen organisations arbejde, der fokuserer på at rykke fastlåste fjendebilleder af 'den anden' blandt kristne palæstinensere og messianske jøder i Jerusalem. Selvom tilgivelse har trange kår i den israelsk-palæstinensiske kontekst, søger organisationen at skabe rum for møder mellem de to grupper og dermed modarbejde den adskillelse, som karakteriserer hverdagen for de fleste i området. Organisationen inviterer så at sige til tilgivelse.

Endeligt sætter Bjørn Bojesen i nummerets sidste artikel temaet på spidsen gennem en beretning om hovedjagt på Filippinerne som oplevet af antropologer før og nu. ■

God læselyst!